
Alumne: Xavier Lamarca Ferrés
Tutora: Gina Juscafresa González

Tergiversant la democràcia

Presentació

Realment vivim en democràcia? Aquesta va ser la pregunta inicial que em vaig formular per poder obtenir una resposta vàlida i segura al final d'aquest ampli projecte. A part d'aquesta pregunta, vaig plantejar diverses hipòtesis que al final del treball les he pogut acceptar com a vàlides o bé refusar-les. Una d'elles, que estableix la base principal d'aquest treball, és: «No vivim en una democràcia real». Personalment, crec que no vivim en democràcia real, i per això he fet tot el possible per demostrar-ho mitjançant diversos mètodes de treball que han consolidat la resolució final d'aquest estudi.

He escollit aquest treball ja que soc un estudiant que té inquietuds polítiques des de ben petit, i aquesta era una pregunta que em formulava des de fa molt de temps. Amb l'arribada del Treball de Recerca se'm va oferir una possibilitat per treballar-ho profundament i poder donar una resposta a la pregunta que, a l'inici del treball, encara no disposava de resposta.

A més, crec que és un assumpte que ens afecta a tots. No només afecta un col·lectiu determinat, sinó que abasta tota la societat. Per tant, he fet un profund estudi de la societat espanyola actual. Altres preguntes que em vaig formular inicialment han

estat, per exemple, quins mètodes calen per incentivar més els joves a participar en política, com garantir una societat més igualitària o si la democràcia està en perill. En aquest treball he volgut reflectir els valors del que hauria de posseir una democràcia, i contrastar-los amb el que ara anomenem «democràcia», concretament centrant-me en el cas espanyol.

Metodologia

Per a iniciar-me en aquest projecte he hagut de realitzar primer de tot la part teòrica, que m'ha servit per a posseir una bona base sòlida prèvia a la recerca. Aquesta part teòrica inclou a grans trets l'origen de la democràcia a Atenes, l'origen dels sistemes polítics actuals a França i als Estats Units, així com també l'origen de la democràcia a l'Estat espanyol amb la I i II República. Seguidament, podem trobar-hi el període de la Transició espanyola amb l'establiment del nou ordre constitucional vigent avui en dia. Tanmateix, en aquest bloc teòric hi consten els pilars bàsics que ha de posseir un país avui en dia per tal de catalogar-se com a democràtic: sobirania popular, llibertat, igualtat...

Una vegada introduït en la temàtica, vaig poder iniciar-me profundament en la investigació. Una de les parts més importants del treball ha estat la seva part pràctica. He utilitzat com a metodologia el suport d'audiovisuals, entrevistes, enquestes, internet, estadístiques i altres fonts, a més de les iniciatives personals.

La principal intenció d'aquest treball és que sigui la veu del poble i que, per tant, aculli el màxim possible d'opinions i ideologies. Per això mateix la part pràctica (entre d'altres coses) està basada en entrevistes a polítics de diferents partits polítics. Per a cada entrevista que he realitzat, la part inicial varia depenent de la història i les propostes del partit, però la part final és comuna a totes les entrevistes realitzades. Aquest bloc comú inclou un seguit de preguntes molt més generals que tracten sobre les peces fonamentals per a una democràcia, i a partir de les respostes dels entrevistats he pogut contrastar les diferents propostes i obtenir conclusions de primera mà. Així mateix, el treball compta amb la representació de la societat civil i del poble. D'aquesta manera, aconseguixo agrupar tota la població d'una societat amb varietat de pensaments, filosofies, ideologies i visions, ja siguin ciutadans, polítics o entitats socials.

Com que un treball de recerca s'ha d'acotar el màxim possible, he estudiat la democràcia a nivell espanyol. Tot i així, a la part final del treball m'he centrat més concretament en Catalunya, estudiant el moviment sobiranista català, on el terme «democràcia» no passa precisament desapercbut. Tanmateix, no he pogut prescindir de fer petites comparacions o pinzellades amb altres països europeus o d'arreu del món al llarg del treball.

Cos del treball

D'entre les hipòtesis inicials que em vaig formular, puc destacar, per exemple, que no vivim en una democràcia real, sinó que vivim en una democràcia emmalaltada; que estem anomenant «democràcia» un sistema polític que no ho és, i que a Espanya el problema encara és més greu que en altres països. També he volgut plasmar, i ho he aconseguit, que el significat de la paraula *democràcia* varia depenent del partit polític que la utilitza.

Com ja he dit anteriorment, el principal objectiu d'aquest treball és conèixer profundament els fonaments de l'actual sistema polític espanyol, i determinar si realment es tracta d'una democràcia o no. Per això mateix el títol del meu treball de recerca és «Tergiversant la democràcia», ja que aquesta s'ha tergiversat de tal manera que estem anomenant «democràcia» al sistema polític actual sense conèixer què vol dir aquest concepte, ni quines condicions ha de posseir. Tanmateix, he volgut donar força protagonisme al procés sobiranista que està vivint actualment Catalunya, ja que el terme «democràcia» no hi ha passant precisament desapercebut.

L'objectiu principal del treball és dur a terme una radiografia al sistema polític actual espanyol. Es tracta d'una anàlisi crítica de la qualitat democràtica a l'Estat espanyol.

Aquesta anàlisi crítica es basa en un profund estudi sobre conceptes clau de l'actual sistema polític espanyol: l'estat de dret, el sistema de sufragi i d'elecció, les polítiques que s'hi duen a terme, el sistema capitalista, la igualtat davant la llei, la separació de poders, la corrupció política i econòmica, els índexs d'involucració política a l'Estat, l'interès dels joves envers la política i, finalment, la resposta que ha donat l'Estat a les proclames sobiranistes de Catalunya.

La part pràctica del treball es clou amb tot el seguit d'entrevistes realitzades a totes les forces polítiques representades actualment al Parlament de Catalunya i les conclusions a les quals he arribat a partir d'elles.

Conclusions

Mitjançant un acurat i profund estudi dels punts clau que garanteixen que un país es catalogui com a «democràtic», i centrant-me exclusivament en l'Estat espanyol, he pogut determinar que vivim en una democràcia emmalaltada.

Per començar, en les democràcies representatives no existeixen els mecanismes suficients de participació ciutadana, ja que un cop has elegit els teus representants són aquests els qui fan i desfan. El ciutadà deixa de tenir poder automàticament, no pot intervenir en les decisions que prenen els governants. És cert que la democràcia atenesa presentava algunes deficiències, com ara la presència d'un gran nombre d'esclaus que no podien votar, igual que les dones. Però també és cert que les característiques que posseïen les polis de l'època, principalment pel seu nombre reduït

de ciutadans, afavoria la participació directa i l'existència de mecanismes que feien de la política una eina molt més propera a la ciutadania, cosa que no posseeixen les democràcies actuals.

D'aquesta manera, queda clar que la paraula *democràcia* s'ha tergiversat fins a tal punt que acabem anomenant tots dos sistemes polítics de la mateixa manera. Per altra banda, les repúbliques que van néixer fa 200 anys, com la República Francesa o els Estats Units, es van anomenar a si mateixes «Repúbliques de govern representatiu». Tal i com he pogut determinar en l'estudi realitzat, els fundadors del govern representatiu més antic parlaven de la democràcia i la qualificaven negativament, afirmant que era un sistema oposat al que ells van crear. Si considerem, d'acord amb el que deien els pares fundadors dels Estats Units, que l'oposat als governs representatius era la democràcia, què pot passar si els anomenem de la mateixa manera?

Començo a centrar-me en la problemàtica exclusiva de l'Estat espanyol. Tenim un sistema electoral que, a part dels beneficis que aporta, és molt millorable, ja que sempre acaba beneficiant les majories i acaba derivant en sistemes bipartidistes, on l'opinió de la resta queda força censurada i els partits minoritaris en l'àmbit nacional no obtenen representació política. De fet, vivim en una partitocràcia, que és un atac directe a la democràcia, ja que suposa la influència excessiva dels partits polítics en la vida política d'un estat. Aquesta situació comporta el risc que es defensin més els interessos particulars d'un partit que l'interès general.

Tanmateix, un dels pilars bàsics de la democràcia, que és que les polítiques no siguin discriminatòries amb aquells grups de la població més vulnerables, a l'Estat espanyol no es compleix. Aquest fet, en conseqüència, comporta l'existència encara ara, en ple segle XXI, d'una societat estamental, és a dir, una societat dividida en diferents classes socials (no com amb el feudalisme, evidentment), perquè aquelles classes populars, les classes treballadores que compten amb menys ingressos, no tenen el suport per part de l'Estat, sinó que es veuen completament marginades.

Aquestes polítiques que duu a terme l'Estat contribueixen a eixamplar de forma descarada les desigualtats socials entre els ciutadans i, consegüentment, acaben creant una societat caracteritzada per les diferències, la marginació dels col·lectius més vulnerables i, finalment, la desigualtat d'oportunitats.

El model econòmic capitalista present a l'Estat espanyol, a part d'aportar certs beneficis en les nostres societats actuals, s'ha anat deteriorant de tal forma que no acaba sent compatible amb la democràcia. La voluntat dels ciutadans no es té en compte en aquest tipus de decisions, és tot un pur interès econòmic maniobrat i conduït per les grans empreses, a més que es basa en l'individualisme per sobre dels interessos generals i els drets humans.

De la mateixa manera, la igualtat davant la llei pot ser força qüestionada a causa dels privilegis que s'ofereixen a tots aquells personatges pertanyents a la família reial i a la classe política. En determinats articles de la Constitució esmentats en aquest estudi, s'estableix una clara existència de classes socials, que divideix la societat entre aquells que poden gaudir d'uns determinats privilegis i aquells que no poden gaudir-ne, sense tenir en compte que qui té el poder adquisitiu suficient com per pagar una bona defensa té molt més avantatge que aquell que no té els suficients mitjans econòmics com per estar ben assessorat en un procediment judicial. També he pogut determinar que la separació de poders està força qüestionada, ja que els partits polítics presents a les cambres de representants són els qui escullen els membres que formen part del poder judicial. Això fa que alguns crítics denunciïn que no són independents del poder polític en el seu nomenament.

Un altre dels greus problemes que atempta contra la democràcia a l'Estat espanyol és la corrupció política i econòmica, amb uns nivells que deixen Espanya com un dels països que més ha empitjorat en temes de corrupció en els darrers quatre anys. Tot i així, hem de tenir en compte que s'estan aprovant i s'han aprovat moltes mesures des de partits polítics per intentar evitar que hi hagi més corrupteles.

A través d'un estudi que vaig realitzar a partir d'enquestes, puc determinar que el grau de desafecció política pot venir determinat per diverses causes: la ignorància dels ciutadans de classe baixa amb manca d'estudis, i el rebuig a la política que demostren els joves causada principalment per la corrupció i la poca implicació dels polítics amb el poble. Aquí, puc respondre una de les preguntes que em feia. Per a incentivar més els joves a participar en política cal que aquesta es netegi, que deixi de tenir una mala imatge tacada per la corrupció i pel poc compromís que té amb el poble.

Finalment, ens trobem amb un Estat que no sap encarar de front o no sap donar resposta a les proclames sobiranistes que es fan des de Catalunya. L'immobilisme del govern central ha contribuït a fer créixer el sentiment de desafecció envers l'Estat. Els fets que estan succeint actualment a Espanya demostren la manca de sensibilitat social de l'Estat espanyol i la nul·la evolució en el reconeixement de la plurinacionalitat de l'Estat. Creure que la Constitució reflecteix la lliure voluntat dels espanyols és ignorar el desig existent entre la població, en aquell període, d'acabar amb la dictadura, al cost que fos. Així doncs, resumint, puc constatar que l'estat de dret Espanyol està vivint una crisi de legitimitat.

Evidentment els partits polítics de l'àmbit català recentment utilitzen molt sovint la paraula *democràcia* en els seus discursos. En les entrevistes que jo he realitzat a les diferents formacions, es pot observar com el bloc constitucionalista afirma que un dels requisits fonamentals per a la democràcia és que es respecti l'estat de dret, que es respectin les normes del joc; mentre que els independentistes critiquen l'immo-

bilisme de l'Estat i afirmen que *democràcia* és respectar els drets fonamentals, els drets individuals, com ara el dret d'expressió i d'autodeterminació, i acusen l'Estat de vulnerar-los mitjançant la seva repressió i persecució.

Bibliografia i webgrafia

Article d'opinió Diari "La Vanguardia", Borja de Riquer i Permanyer. "La corrupció, una vella història". — Article científic de la revista "magazine", "Ocho cambios que transformarán los humanos para siempre", (apartat "Gobernar un mundo desencantado". — Llibre d'Història 2 de Batxillerat © grup edebé, 2009 — Apunts de Filosofia de l'escola — <https://www.youtube.com/watch?v=YH3mMA0K1LU> — <http://www.ieslasmusas.org/geohistoria/constitucionfrancesa1791.pdf> — <http://www.libertaddigital.com/espana/politica/2014-06-15/cuales-son-las-principales-democracias-participativas-del-mundo-1276521471/> — http://www.eldiario.es/escolar/Igual-ley-dice_6_118348193.html — https://www.elconfidencialdigital.com/te_lo_aclaro/Podemos-fiarnos-imparcialidad-justicia-espanola_0_2793320650.html — <http://blog-debori.com/por-que-catalunya-no-puede-tener-un-pacto-fiscal/> — <https://www.vilaweb.cat/noticies/tots-els-pobles-tenen-dret-a-lautodeterminacio-la-llei-internacional-com-a-base-del-referendum/> — https://politica.elpais.com/politica/2013/02/23/actualidad/1361650207_223949.html — https://ca.wikipedia.org/wiki/Franquisme#Els_canvis_socials — <https://www.weforum.org/es/agenda/2017/04/4-graficos-de-la-sociedad-espanola-y-de-nuestro-estado-de-bienestar> — <https://www.caracteristicas.co/pais-democratico/> — <https://www.taringa.net/posts/info/15864900/10-Desventajas-del-capitalismo.html> — <http://econodvcharo.blogspot.com.es/2011/11/ventajas-de-la-ley-dhondt.html> — <http://rafafernandez1.blogspot.com.es/p/america-del-centro-y-del-sur.html> — <http://www.elmundo.es/espana/2017/10/21/59eb4e8b46163f8b438b4613.html> — <http://avanzandojuntosfuturo.blogspot.com.es/2013/05/el-raquitismo-del-estado-de-bienestar.html> — <https://www.naciodigital.cat/sabadell/noticia/14311/balanc/carregues/1-o/1066/ferits/23/ells/grans/79/anys/dos/menors/11> — <http://www.ccma.cat/tv3/alcanta/amb-ulls-de-nen/capitol-11-democracia/video/4992971/> — <http://www.lavanguardia.com/economia/20170713/424093195335/catalunya-financiacion-espana-estado.html> — <http://www.analisis.cis.es/cisdb.jsp> — <http://www.wordreference.com/definicio/comunisme> — <https://definicion.de/democracia/> — https://ca.wikipedia.org/wiki/Consell_General_del_Poder_Judicial_d%27Espanya — https://prezi.com/bbajvegxcl_w/consecuencias-de-la-guerra-civil-y-la-dictadura-de-franco/ — <http://constitutionus.com/> — <http://www.elperiodico.com/es/economia/20171016/el-riesgo-de-pobreza-y-exclusion-social-se-dispara-en-espana-6356366> — https://ca.wikipedia.org/wiki/Consulta_sobre_la_independ%C3%A8ncia_de_Catalunya — https://ca.wikipedia.org/wiki/Contracte_social — <http://www.mercaba.org/FICHAS/>

Capel/corrupcion_politica.htm – https://ca.wikipedia.org/wiki/Declaraci%C3%B3_d%27Independ%C3%A8ncia_de_Catalunya – <http://www.amnistiacatalunya.org/edu/docs/nu-dudh-senzilla.htm> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Democr%C3%A0cia_atenesa – <https://www.slideshare.net/scoll/democracia-datenes> – <https://www.enriquedans.com/2011/04/democracia-frente-a-partitocracia.html> – <http://www.xtec.cat/~sgiralt/labyrinthus/graecia/atenes/perspectiv.htm> – <http://ssociologos.com/2016/02/24/desigualdad-social-e-injusticia/> – <http://kaosenlared.net/el-capitalismo-y-la-violacion-a-los-derechos-humanos/> – <https://okdiario.com/espana/cataluna/2017/12/06/conselle-garanties-dictamina-govern-155-inconstitucional-1584106> – <https://es.slideshare.net/angelmalvarez5/el-contrato-social-43867819> – http://www.eldiario.es/zonacritica/Estatuto-Cataluna_6_692990719.html – https://historiaybiografias.com/hombres_ilustracion5/ – https://www.ara.cat/politica/sentencia-9n-tsjc-artur-mas_0_1758424217.html – https://ca.wikipedia.org/wiki/Eleccions_al_Parlament_de_Catalunya_de_2015 – https://ca.wikipedia.org/wiki/Estat_Catal%C3%A0 – <https://www.parlament.cat/document/cataleg/48089.pdf> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Felip_V_d%27Espanya – <http://filodim.blogspot.com.es/2012/01/4-origen-i-legitimitat-del-poder.html> – https://es.wikipedia.org/wiki/Contrato_social – <https://www.educantabria.es/docs/Digitales/Bachiller/CITEXFI/citex/CIT/Rousseau/rousseautexto.pdf> – <http://www.enxarxa.com/biblioteca/ROUS-SEAU%20El%20Contrato%20Social.pdf> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Igualtat_davant_la_llei – https://es.wikipedia.org/wiki/James_Madison – https://ca.wikipedia.org/wiki/John_Adams – https://www.ara.cat/politica/campanya-unitaria-l1-O-prohibicions-TC_0_1869413107.html – <http://www.europapress.es/internacional/noticia-cinco-graficos-muestran-aumentado-percepcion-corrupcion-espana-20160127145357.html> – <http://www.europapress.es/internacional/noticia-cinco-graficos-muestran-aumentado-percepcion-corrupcion-espana-20160127145357.html> – <http://www.vnavarro.org/?p=7925> – <http://www.elperiodico.com/es/economia/20170116/desigualdad-social-aumenta-espana-crecimiento-davos-oxfam-5742308> – <https://www.youtube.com/watch?v=y7xFPp1saEs> – <http://www.oecd.org/centro-demexico/laocde/> – https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Rep%C3%BAblica – <http://www.buxaweb.com/historia/temes/contemp/revoluciofrancesa.htm> – <https://www.unprofesor.com/ciencias-sociales/la-segunda-republica-espanola-resumen-1833.html> – <http://recursostic.educacion.es/secundaria/edad/4eso/historia/quincena3/textos/1b-montesquieu.html> – http://biblioteca.tortosa.cat/cristofordespuig/Renaixement/Maquiavellisme/Estat_Maquiavel.htm – <https://www.youtube.com/watch?v=l4v9ELiFsj0> – <http://www.lavanguardia.com/politica/20120920/54350609421/artur-mas-rajoy-pacto-fiscal-decisiones.html> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Max_Weber – <https://es.wikipedia.org/>

wiki/Montesquieu – https://ca.wikipedia.org/wiki/Moviment_15-M – https://ca.wikipedia.org/wiki/Nicolau_Maquiavel – https://www.ara.cat/eleccions21d/No-son-presos-politics-pero_0_1925807528.html – <https://www.youtube.com/watch?v=k8vVEbCquMw> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Oferta_i_demanda – https://es.wikipedia.org/wiki/Padres_fundadores_de_los_Estados_Unidos – <https://ca.wikipedia.org/wiki/Partitocr%C3%A0cia> – <https://es.wikipedia.org/wiki/Partitocracia> – <https://www.naciodigital.cat/noticia/141530/delictre/rebellio/no/es/pot/aplicar/al/govern> – <http://www.monografias.com/trabajos99/platon-filosofo-del-derecho/platon-filosofo-del-derecho.shtml> – <http://www.lavanguardia.com/politica/20171001/431714570415/prensa-internacional-referendum-1o.html> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Pres_pol%C3%ADtic – https://www.elespanol.com/espana/20171016/254725578_0.html – https://www.youtube.com/watch?annotation_id=annotation_2773155679&feature=iv&src_vid=k8vVEbCquMw&v=UoP_mSIHQTY – <https://www.goodreads.com/quotes/49810-i-do-not-say-that-democracy-has-been-more-pernicious> – https://politica.elpais.com/politica/2012/09/20/actualidad/1348144748_908210.html – https://www.youtube.com/watch?v=z1f_azEuYi4 – <http://web.gencat.cat/es/actualitat/detall/Resultats-definitius-del-proces-de-participacio-del-9N-00001> – <https://eleccions.ara.cat/parlament-21d> – <http://www.enci-clopedia.cat/EC-GEC-0055146.xml> – <http://arainfo.org/se-cumplen-80-anos-del-golpe-fascista-y-genocida-en-el-estado-espanol/> – <https://ca.wikipedia.org/wiki/Sedici%C3%B3> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Sent%C3%A8ncia_de_l%27Estatut_de_Catalunya – <http://www.eumed.net/diccionario/definicion.php?dic=3&def=483> – <http://www.eumed.net/diccionario/definicion.php?dic=3&def=483> – <https://debatspolitics.wordpress.com/2009/12/02/socialisme-definicio-de-viquipedia/> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Sufragi_censatari – <http://www.constitution.org/fed/federal10.htm> – <http://www.congreso.es/consti/constitucion/indice/titulos/articulos.jsp?ini=155&tipo=2> – <https://www.webdianoia.com/moderna/hobbes/hobbes.htm> – <https://www.naciodigital.cat/lleida/noticia/26959/tv3/resumeix/frenetics/ultims/mesos/2017/brillant/viral/video> – http://www.cucuvaya.net/index.php?option=com_k2&view=item&id=247:un-mundo-sin-normas&Itemid=754 – <http://www.lavanguardia.com/politica/20171017/432142495111/video-jordi-cuixart-jordi-sanchez-disolver-manifestacion-economia.html> – http://www.eldiario.es/tribunaabierta/aplicacion-inconstitucional-articulo_6_699990004.html – <https://www.youtube.com/watch?v=mV2icFbTJQk> – <https://es.scribd.com/doc/205007295/Ventajas-y-Desventajas-de-Los-Sistemas-Capitalismo-Socialismo-Comunismo> – https://ca.wikipedia.org/wiki/Winston_Churchill – <http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1252063-violencia-policial-contra-les-urnes.html>
